

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne prose.
Nefrankirana pisma se ne spro-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna pet t-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.
večkrat po dogovoru.

21. števil.

V Ljubljani, v soboto, dne 19. februarja 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Socialna demokracija in hrvaška politika.

V Zagrebu, 15. februarja.

Prežalosten konec je vzela politika hrvatsko-srbske koalicije, ki je prezgodaj kapitulirala pred najhujšim zatiralcem hrvatskega naroda, pred grofom Khuen Hedervaryjem. Niti drobtinice ni pridobila koalicija za narod, dala pa je Khuenu vse, kar je imela. Tako se je ponižala, da vstaja z njeno pomočjo stara madžarska vlada iz groba. Starega madžarona Tomaš ča sprejema za bana, despotičnega Chavranka za podbana, Amruša, ki je postal madžaron le zato, da je dobil zagrebsko županstvo, za naučnega predstojnika. Še več! Deset saborskih mandatov, ki jih ne bi mogli madžaroni nikdar več osvojiti z lastno močjo, prepustila koalicija brez boja Khuenovi stranki, ker ne bi vlada sicer sploh imela svoje stranke v saboru!

Na Hrvaškem ni danes nobene opozicijske meščanske stranke več. Edini poslanec Supilo, ki je izstopil iz koalicije, ker se ne strinja z njeno klaverno politiko, stoji še proti Khuenu, toda on je sam in nima stranke. Koalicija se je udala, frankovci so pa od nekdaj delali kupčije z vsako vlado.

Edina opozicijska stranka na Hrvaškem je danes torej socialna demokracija. Njej je — nenadoma — naložena naloga, postaviti se na čelo narodu in ga voditi v boj zoper vse nasprotnike, ki so se združili v bratovskem objemu. Stranka je takoj razumela svoje naloge in je otvorila novi boj s shodom, ki je bil sinoči v restavracijski dvorani «Kola». Kakor se je bila situacija naglo izpreobrnila, tako se je moral shod sklicati v naglici, brez posebne agitacije. A restavracija je bila kljub temu natlačena do zadnjega kota. Predsedovala sta sodruga Batt in Bertol, poročal je pa sodrug Vilim Bukseg, ki je podrobno razložil zadnje politične dogodke in sedanjí položaj ter predložil sledečo resolucijo:

«Današnji javni shod vidi v oživiljavanju madžarstva in v kapitulaciji hrvatsko-srbske koalicije pred Khuenom popoln bankrot vse hrvatske in srbske meščanske politike sploh. Iz tega bankrota sledi z logično nujnostjo dejstvo, da se more pravi narodni boj za osvoboditev naroda in človeka uspešno voditi le na podlagi socialistične demokratične politike, nikakor pa ne na nacionalistično demokratično podlagi, kakor jo je vodila, bolje rečeno markirala, hrvatska in srbska buržoazija.

Dočim to pribija, izraža shod odločno voljo, da se boj, ki ga je opustila, izdala in od njega pobegla hrvatsko-srbska koalicija, nadaljuje, in sicer v prvi vrsti tako, da se pripori politična enakopravnost za vse prebivalce te dežele in da se prepreči vsak reakcionarni poizkus, pa naj pride od katerekoli strani in pod katerimkoli patriotičnim naslovom ali geslom.

Dolžnost delavskega razreda in njegove predstaviteljice in vodnice, socialne demokracije, je, da ne zamudi nobenega trenutka, ampak povede vse narodne množice v vztrajni in krepki boj, ne da bi ga opustila, dokler ni vsakemu članu naroda priznana in zagotovljena enakopravnost, enakost in svoboda.

Shod poziva vodstvo socialno-demokratične stranke, naj v omenjenem smislu brez zamude pripravi med narodom čim obsežnejšo akcijo za popolno demokratiziranje, predvsem in nad vsem pa za splošno in enako volilno pravico, ne da bi

se dalo premetiti ali pomiriti z luknjasto volilno reformo, kakršna je Nikolčev madžaronski načrt, s katerim se zatajujejo vsa načela prave demokracije in se še nadalje utrjuje popolna politična brezpravnost delavskega razreda.»

Ob velikanskem odobravanju so še sodrugi Torovč, Evgen Demetrovič, Turkovič, Dušan Glumac in za zaključek Bukseg. Shod je z burnim pritrdjevanjem sprejel predloženo resolucijo. Potem ga je zaključil sodrug Batt, ki je opomnil delavce, naj bodo vsak hip pripravljeni, če jih stranka pokliče na boj. Z viharimi klici: «Pripravljeni smo! Pokličite nas, pa pridemo,» se je zaključil impozantni shod, ki pomeni resnično začetek nove dobe na Hrvaškem.

Khuen in socialna demokracija.

Danes ima nova vladna stranka na Ogrskem svoj ustanovni zbor. To rojstvo se vrši ob prav sumljivih okoliščinah. Ko je stara, sedaj propadla koalicija prevzela vladno, je sklenila z vladarjem pogodbo, s katero se je tudi zavezala, vpeljati na Ogrskem volilno pravico vsaj v tolikem obsegu kakor po Fejervary-Kristofyjevem načrtu. Andraši-Košutova koalicija ni izpolnila obljube. Volilno reformo je hotela popačiti s pluraliteto. Preden je mogla izvršiti to sleparijo, je padla. Prišel je Khuen. Ko se je predstavil parlamentu, je govoril tudi nekaj o volilni pravici, povedal pa ni nič jasnega. Potem se je sešel odbor za ustanovitev nove vladne stranke in načrt oklica na narod je izdelal grof Tisza, zakleti sovražnik ljudstva in demokracije. V tem načrtu ni nobene besedice o volilni pravici.

Kaj torej namerava Khuen. Če bi hotel svoji novi stranki pridobiti simpatije ljudstva, bi se moral postaviti na branik splošne in enake volilne pravice. Zameril bi se fevdalcem in Košutu, dobil bi pa za to točko programa podporo vsega ljudstva vseh ogrskih narodnosti. Ampak tedaj se ne bi mogel vezati s Tiszom. Enega ali drugega hoče torej Khuen oslepariti. Koga? Tisza je lisjak in mu ne bo pomagal do moči, da bi zato sam izgubil. Ali naj bo ljudstvo osleparjeno?

Socialna demokracija hoče jasnosti. Danes se ima ustanoviti Khuenova stranka in končno izdelati manifest. Tega ustanovnega zbora se hoče udeležiti ogrska socialno-demokratična stranka in na njem zahtevati od Khuen-Hedervaryja odgovor. Mogoče da bo Khuen molčal. Mogoče, da zapre vrata socialno-demokratičnim zastopnikom in jih ne pripusti na zborovanje. A tudi to bi bil odgovor. Socialna demokracija bi tedaj vedela, da nima Khuen z volilno pravico poštenih namenov. Kakorkoli — danes bo jasno, kakšne oblike dobi politični boj na Ogrskem.

Friderik Lessner.

Na vsakem večjem strankinem zboru evropskih socialno-demokratičnih strank se je med raznimi pozdravi redno čital tudi brzojav sodruga Friderika Lessnerja, navadno iz Londona. Mlajšim pristašem socialne demokracije je večinoma komaj znano to ime. A Lessner je v mednarodnem delavskem gibanju igral važno vlogo v dobi, ko je bil socializem še v povojih.

Friderik Lessner je bil rojen dne 27. februarja 1825 v Blankenhainu v sasko-vajmarski veliki vojvodini. Izučil se je kakor Weitling za krojača ter je prišel koncem marca 1847 v London. Tu je vstopil v komunistično delavsko društvo ter se je pridružil tajni «Zvezi pravičnih». Tej zvezi sta

Marx in Engels še koncem tistega leta predložila načrt «komunističnega manifesta»; Lessner je pomagal, omenjeno tajno zvezo reorganizirati v «Zvezo komunistov» in med agitatorji za novo organizacijo je bil eden najmarljivejših, dokler je bilo količjak možnosti za propagando.

Ko je v marcu leta 1848 izbruhnila revolucija na Nemškem, je šel z Marxom in Engelsom v Kelmarajn, potem v Wiesbaden in ko ga je policija izgnala od tod, pa v Moguncijo. Povsod je z vneto agitiral za komunistične ideale.

Meseca junija 1851, ko je policija našla sledove komunistične zveze, je prišla tudi Lessnerja. Bil je potem zapleten v glasoviti proces proti komunistom. Razprava pred Kelmarajnskimi porotniki je trajala šest tednov. Dne 12. novembra 1852 je bil Lessner obsojen na tri leta trdnjave, ki jih je prebil deloma v Graudencu, deloma pa na Silberbergu.

Ko je pretrpel kazen, je takoj odpotoval v London, ker je imel najožje stike z Marxom, in pozneje, ko se je Engels preselil v London, tudi z njim. Posebno marljivo je Lessner delal, ko se je ustanovila mednarodna delavska asociacija; bil je član njenega glavnega odbora, dokler je obstajala.

V zadnjih letih je bil Lessner vedno bolehen in lani ga je zadela nesreča, da je oslepel. Dne 1. februarja t. l. ga je rešila smrt telesnega trpljenja.

Lessner je bil do zadnjega diha socialist z vso dušo in njegovo zaupanje v končno zmago delavskega razreda je bilo neomajno. On, ki je videl male začetke in prebil najhujše preganjanje, se je kakor dete veselil vsakega napredka delavstva. Zlasti za avstrijsko socialno demokracijo je vedno kazal velike simpatije ter se neskončno radoval nad njenimi uspehi. Ves navdušen je bil, ko si je avstrijsko delavstvo priborilo splošno volilno pravico. Kakor pravi socialist je živel in kakor pravi socialist je umrl.

V službi kapitalizma.

Že večkrat smo naglašali, da bi bila moč velikega kapitala smešno majhna, ako bi morala peštica velekapitalistov sama zastopati svoje interese proti množicam, katere izkorišča. Skrivnost njene mogočne vlade nad milioni in milioni ljudi je v tem, da si velekapital lahko kupuje duše. Ne le ročno, ampak tudi duševno delo je odvisno od kapitala. Znanje, ki ga nima kapitalist, si kupuje s svojim denarjem in tako si ustvarja sužnje boljše vrste, ki združujejo svoje interese z interesi velekapitalizma, pa mu zato prodajajo svoje človeško dostojanstvo, svoje prepričanje in svobodo svojih misli.

Dokaz za to resnico, o kateri je naše delavstvo še premalo razmišljalo, je tudi sledeča vest o ameriških odvetnikih in o nagradah, ki jih dobivajo. Zlasti veliki trusti — se pravi v tej vesti — honorirajo svoje pravne zastopnike sijajno; gotovo je, da ne dobi ni eden od onih dvanaestih odvetnikov, ki so v stalni službi pri Standard-Oil-Company, manj kakor pol milijona na leto. A to še niso vsi odvetniki, kajti ko so nedavno obravnavali pred drugo instanco, ali naj trust razpade, je bilo 21 zastopnikov navzočih. Vendar se pa odvetniki ne dajo radi vdinjati posameznim osebam in če je honorar še tako sijajen. Tako je n. pr. Samuel Untermyer odbil ponudo, ko bi bil lahko zaslužil letno več stotisoč dolarjev. Jurist seveda, ki zasluži kar pri eni tožbi 700.000 dolarjev, ne čuti potrebe, gledati za življensko službo. To je dobil

gospod Untermeyer, da si tožba ni tekla čez tri mesece.

Drugi del te vesti nikakor ne vzame važnosti prvemu delu. Radi ali neradi, vdinjajo se vendar. Toliko juristov, kolikor jih trust potrebuje, jih dobi vsak čas in to je glavno.

Tako pa ni le z juristi. Ko se je začelo v Avstriji razvijati protialkoholno gibanje, so bogati pivovarji takoj dobili profesorje in zdravnike, ki so šli »dokazovat«, da je pitje alkohola »potrebno«.

To je kletev kapitalističnega sistema, ki prizanaša le preredkim izjemam: Ali se prodaš, ali pa stradaš in pogizi! Če si »navaden« delavec, se ti pove to naravnost v obraz. Če si »inteligent«, se ti to sicer ne pove tako grobo, ampak čutiti moraš vseeno bridko resnico. Največji del človeštva mora biti kapitalizmu za sužnja, manjši del mora sužnje držati v pokorščini. In nikdar ne bo drugače, nikdar se človeštvo ne reši tega sramotnega suženjstva, dokler se ne poruši podli kapitalizem z orožjem socializma.

Politični odsevi.

* **Ogrska ustavna stranka** se je v ponedeljek zvečer razšla. Predsednik Koloman Szell je naznanil predlog izvrševalnega odbora, da naj se stranka razide, potem je imel grof Andraš precej žalosten govor in nazadnje se je soglasno sklenilo, da stranka umre.

* **Novi angleški ministri** so imenovani in sicer lord Churchill za ministra za notranje zadeve, Buxton za trgovskega, Samuel Herbert za poštne ministra, Pease za kancelarja vojvodine Lancaster, Master of Elibank za parlamentnega finančnega tajnika.

* **Angleške volitve** so se končale z izvolitvijo liberalca Wasona za otoke Orkeney in Shetland. V novi zbornici imajo: Liberalci 274, konservativci 273, irski nacionalisti 82, delavska stranka 41 mandator.

* **Angleške volilne številke** kažejo, da se tudi na Anglijskem ne dele mandati strankam prav tako, kakor bi bilo pričakovati po številu glasov, ki so jih dobili njih kandidati. Tako je bilo oddanih za unionistične (konservativne) kandidate 3.109.111 glasov, za liberalce 2.875.461 glasov, za delavsko stranko 503.745 glasov, za irske nacionaliste 81.186 glasov, za irske neodvisnjake 45.472 glasov, za socialiste 13.316 glasov. Koliko manjka do pravičnosti, če se volitve ne vrše po proporcionalnem sistemu, kaže dejstvo, da so Irce dobili 126.658 glasov in imajo 82 mandator, dočim so socialisti (pod tem in pod imenom delavske stranke) s 522.000 glasovi dosegli le 41 mandator.

* **V srbskih krogih** zatrjujejo, da bo bolgarski kralj Ferdinand na svojem povratku iz Kurburga zopet ostal v Beogradu več ur kot gost kralja Petra.

* **Španija in Maroko.** O najnovejšem špansko-maroškem sporu radi dogodka v Larache se poroča: Sultanov guverner je dal zapreti šest vojakov španske policije, ker so kalili mir. Na poti v trdnjavo se je razvil hud pretep; streljalo se je na guvernerja, šest marokanskih vojakov je bilo ranjenih, španske policijske vojake so pa osvobodili njihovi tovarisi. Španski instrukcijski častniki so se branili, kaznovati krivce. Maročanska vlada zahteva od španske zadoščenja.

* **Boji v Srednji Ameriki.** Brzjav iz San Juan del Lusa javlja, da je 3000 vladnih vojakov v Nikaragvi naskočilo mesto Matagalpa, katero so bili revolucionarji zavzeli dne 10. t. m. Konec boja še ni znan.

* **Upor na Kitajskem.** Iz Kantona se javlja, da so se čete, ki so jih bili izurili Japonci, uprle. Admiral Lizbun jih je premagal in pogal v beg. Več kakor sto vstajev je padlo. Podkralj je izdal razglas, da ne more jamčiti za varnost tujcev. Misionarji in uradniki kantonkavilunske železnice so pobegnili. Zunanje ministrstvo v Londonu je dobilo iz Kantona brzjavno poročilo, da so ondodni nemiri lokalnega značaja in da ni resne nevarnosti za tujce.

Umetnost in književnost.

* **Tolmač tujih besed,** ki se pogostoma rabijo zlasti v časopisju in ki jih mora poznati vsak, kdor se količkar zanima za politično in socialno življenje, pripravlja »Delavska Tiskovna Družba« v Ljubljani. Knjižica izide v kratkem in bo razlagala 200 do 250 takih tujih besed. Delavce opozarjamo že zdaj na to izdajo.

* **Opereta.** Vesel bi bil človek, če bi mogel poročati o drami toliko ugodnega kolikor o opereti. Ampak ljubljansko gledališče je polagoma res postalo v prvi vrsti operetno pozorišče, drama je pa potlačena v kot, kjer žalostno medli. Za večkrat smo poudarjali, da je to žalostno dejstvo, polagoma nam pa pojem upanje, da bo sploh kdaj bolje. Zadnji čas sicer tudi »Slovenec« močno brenka na te strune, ampak tam nam je ta melodija sumljiva. Kakšno bi postale naše gledališče, če bi ga dobili v roko tisti, ki se tako zgražajo nad moderno lite-

raturu kakor dr. Sušteršič in ki zahtevajo še več cenzure kakor policija, si ne upamo niti pomisliti. — Okusi so različni, vendar pa menimo, da ni premudro, načeloma zametavati opereto. Teksti tega žanra so sicer večinoma zelo prismojeni, vendar se pa ne da tajiti, da je v glasbeni operetni literaturi marsikatero zdravo zrno. Ampak nikdar ne sme opereta zavzeti prvega mesta in se tako sopiriti, da kar ubija dramo, ki je na vsak način, pa naj se pravi, kar se hoče, najvažnejša. Izgovor, da je tudi drugod enaka tožba na dnevnem redu, ne velja. Če imajo Nemci celo vrsto gledališč, kjer se poje sama opereta, imajo pa vendar poleg še lepo številno gledališče, ki so posvečena sami drami. Mi pa imamo edino gledališče in če se tukaj drama bagatelizira, tedaj moramo reči, da sploh nimamo gledališča. Toda od koga naj se pričakuje rešitev?

V torek se je prvič uprizorila opereta »Piskrovezec«, s katero je Lehár dosegel svoj prvi veliki uspeh, ki mu je ostal tako zvest, da zasluži danes milione kakor drugi ljudje groše. Uspeh je bil zaslužen. S svojim »Piskrovezcom« je Lehár dvignil opereto, ki je umetniško že strašno propadla, na nekoliko višji nivo. Primerno snovi je porabil razne slovaške motive — Lehár je po rodu sam Slovák — in jih zelo spretno obdelal. Plesni ritem igra v njegovih operetih veliko ulogo; tukaj je upletel slovaški ples, podoben jugoslovanskemu kolu, valček, celo čelvorko; najlepša je pa večkrat ponavljana Pfefferkornova pesem o življenju, ki je enostaven račun. Kakor je glasba ljubka, tako je pa besedilo avstasto in prazno; tretje dejanje je že smešno klaverno. — Gospodična Hadrbolečeva je imela ta večer svojo benefico in je zaslužila vse ovacije in kup cvetlic, ki jih je dobila. Njeni uspehi so vselej izborni, če le dobi primerno partijo. S svojim čistim, zvenečim in izvrstno solanim glasom dosega krasne pevske efekte; partija Suze ji je izvrstno pristajala. Poleg nje se je odlikoval gospod Bohuslav v vlogi simpatičnega žide Pfefferkorna; škoda, da nima v drami več prilike za razvoj svojega talenta, zakaj tam je njegovo pravo. Kakor vedno je bil tudi gospod Iličič na svojem mestu. Omenimo najsegdno. Tahlerjevo, gda. Verovška, Povheta in Bukseka ter otroški zbor, ki je izzval veliko odobravanje. Ostale epizode, izvzemiš one Iličičeve in gđne. Danilove so čisto brezpomembne. Orkester pod vestnim vodstvom gda. Beniška je storil svojo dolžnost, režija je bila dobra.

* **Samosvoj** je naslov novi drami, ki jo je spisal Etbin Kristan. Dejanje se suče okrog konflikta nekega učenjaka-veleposostnika s kmetom, ki ljubi svojo zemljo nad vse. Oni, ki so se seznanili s tem novim delom, mu odkazujejo mesto nad Katonom Vrankovcem.

Delavska organizacija v Gorici.

Delavci!

V nedeljo, dne 20. t. m. ob 10. dopoldne se slovesno otvoro novi prostori

delavskega doma

v Gorici, ulica Tre Re štev. 16.

Ta dan mora postati praznik goriskemu delavstvu, ki dobi najlepšo priliko, da manifestira svojo neupogljivo voljo za izobrazbo, za organizacijo in za delo, da si izboljša svoj položaj na podlagi razrednega boja in mednarodne delavske vzajemnosti.

V tem zmislu Vas vabi podpisani odbor na

ljudski shod

ki bo ob priliki otvoritve, ob 10. dopoldne v društvenih prostorih s sledečim dnevnim redom:

»Dolžnosti in cilji delavskih organizacij«.

Poročevalca sta: Dr. Henrik Tuma v slovenskem, Tuntar v italijanskem jeziku.

Delavci!

Udeležite se v velikem številu tega shoda in otvoritve novih prostorov, kjer boste delali za socialni preobrat v prid sebi in svojim otrokom. V svojih novih prostorih boste, mednarodno združeni proti mednarodni družbi izkoriščevalcev, krepčali svoje organizacije, zbirali svoje moči, vadili se in urili ter polagali temelj mogočni stavbi svobodne bodočnosti.

Vsi torej na shod!

Upravni odbor delavskih organizacij.

Dopisi.

Opombe pri Trstu. Tržaška »Edinost« ne more, pa ne more govoriti resnice. Zlasti tedaj ne, če govori o socialnih demokratih. V pustu smo imeli tudi tukajšnji železničarji svojo veselico s plesom. Vabila smo tiskali v slovenskem in nemškem jeziku. Neki tuk. uradnik je slučajno dobil nemško vabilo, pa je takoj napisal za »Edinost« notico o socialističnem nemškutarstvu. Kako je prišlo, da je dotični gospod uradnik dobil nemško vabilo, ne vemo. In mi se s to stvarjo ne bomo preveč bavili. Tako važna vprašanja naj rešujejo ljudje, ki ves božji

dan nimajo drugega posla, kakor da si belijo glave, kako bi neki mogli napisati laž o socialni demokraciji. Ti gospodje narodni uradniki, ki bi sicer za počen groš prodali vsakemu judu svojo narodnost, plačujejo z obrekovanjem ogromne žrtve, ki so jih prestali delavci v bojih z železniško upravo in ki so s svojim delom dosegli, da smejo tudi gospodje narodni uradniki danes svobodneje dihati. Več ne maramo povedati. Konstatirati smo hoteli samo dejstvo, da je »Edinost« napisala laž, da so bila razposlana po večini samo nemška vabila in dejstvo, kako frivolno objavlja »Edinost« vse, kar ji kdo pošlje proti socialističnemu delavstvu.

Škodenj pri Trstu. Poročati imamo o dogodku, ki se tiče tukajšnje policije in ki se bo človeku, mislečemu, da je policija le za strogo varstvo zakona na svetu, zdel neverjeten, pa je vendar do pičice resničen, kar lahko dokažemo z zanesljivimi pričami. Bilo je dne 2. t. m. ob 2. popoldni, ko so se trije fantje napravili iz kavarne proti domu. Ko so prišli na cesto, je eden njih nekoliko glasneje zavriskal, kar se pač večkrat zgodi. V tem je pristopil k njim policijski nadzornik in zakričal: Tiho Stajerci! Na to je omenil K.: »Saj vendar ni treba, da bi bili tako grobi!« — Dotlej bi bilo vse prav in dobro. Policija ima prav, da skrbi za nočni mir, fantje imajo pa tudi prav, če mislijo, da bi policija lahko opravila take reči brez grobosti. Ko je vsa trojica fantov prišla do neke hiše, v kateri je eden prebival, ki je vse natančno opazoval, je eden fantov zapel: »Jaz pa le počas — jo rečem k ljubici v vas.« To ni bilo prav; ampak fant je bil vinjen. Bilo bi boljše, če ne bi bil, toda on vsaj ni bil v službi. Pač pa sta bila v službi policijski inspektor in stražnik, pa sta tudi bila vinjena. In to gotovo ni bilo prav. Ampak le na ta način se da razlagati, kar se je potem zgodilo. Omenjen inspektor je namreč pridrl za fantem M., ko je bil že v hiši, za njim pa stražnik. In v tem ni veži, le ob svetlobi užigalk, misleča pač, da ju nihče ne vidi, sta začela obdelovati fanta s pestmi. Neki hišni prebivalec, ki je vse opazoval skozi ključavnico, je bil radi te sirovosti ves ogorčen, pa je užgal luč, hitro odprl vrata in poklical še drugo pričo. Ko sta policaja spoznala, da nista neopazena, sta hitro izpustila svojo žrtev in jo odkurila. Pretep je bil trajal dobrih osem minut; bil ni malkosten, kajti »gvardie« sta bili vrgli fanta na tla in da nista tepla le za šalo, so dokazovale sirove psovice, s katerimi sta spremljevali svoje početje in dejstvo, da je bil fantu sukajč ves potrgan in skoro vsi gumbi odtrgani. — Ko je bil rešen iz njiju pesti, je šel fant spat. Toda naenkrat, ob 1/4. zjutraj pride policija ponj v hišo, a kakor po nevarnega razbojnika jih primaršira — ponoči — kar pet; štirje stražniki, pa inspektor na čelu. Razbijali so po vratih, da se je kar hiša tresla. Ko so prišli v sobo, v kateri je spala njihova žrtev, so ga »aretirali« na tak način, kakršen je le na Ruskem v navadi. Fant je namreč še spal; inspektor ga je pa pograbil za noge in ga tako potegnil iz postelje. Neki navzdi delavec jih je moral šele opozoriti, da se tako ne vrši aretacija. Potem so ga tresli za rame in še preden je bil popolnoma zbujen, mu je inspektor napovedal aretacijo. Dejal mu je pa tudi, da se spiše z njim le zapisnik in da se v 10 minutah lahko zopet vrne domov. Fant se ni nič upiral, ampak — vrnil se ni več. V kakšnem stanju so bili policaji, priča dejstvo, da so pri svojem prvem nastopu izgubili veržico in krožek ure. Šele ob 4. zjutraj je prišel redar v hišo vprašat, če se niso našli omenjeni predmeti. Žena že prej omenjenega delavca, ki je bila našla te reči, jim jih je izročila. A gospodje policaji so bili tako trezni, da so to do 6. in 50 minut zjutraj zopet pozabili, pa je prišel tedaj zopet eden vpraševati, in ob 8. zjutraj zopet, da ob 10. in 40 minut se enkrat. Tedaj šele se jim je vrnil spomin. Komentarja temu dogodku ni treba pisati. Omenjamo le, da fant, katerega je doletela ta čudna ruska pustolovščina, ni naš pristaš in nimamo razven občedloveskega nobenega drugega povoda, da bi se zanj potegovali. Prizadetima policajem svetujemo, naj nič ne izkušajo utajevati, ker imamo prič dovolj. Zahtevamo pa brezpogojno, da se zadeva preišče, da dobi brez razloga tepeni človek zadoščenja in da se take svinjarije preprečijo za bodoče.

Pulj. (Popravek). Ime pekoveškega mojstra v zadnjem dopisu se ima čitati »Rebula«.

Strokovni pregled.

Redni občni zbor pekoveške zveze v Pulju se je vršil dne 13. t. m. ob 10. dopoldne v prostorih novega »Delavskega Doma« ob udeležbi, ki je prekosila vsako pričakovanje. Občni zbor je otvoril sodr. Ferlan kot predsednik in naznanil dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Raznosterosti. O blagajni je poročal sodr. Ig. Miklavčič, ki je povedal, da je glavni račun iz l. 1909 izkazoval 2432 40 K dohodkov; izdatkov je bilo 2421 09 K, t. j. razne podpore in centrali. Dolga je ostalo 11 K 31 h. Skupnih izdatkov z dolgoma vred: 2432 40. Pol teh je ostalo krajni skupini: 219 08 K, t. j. od vsake znamke 8 vin. Kazni 9 10 K, a darovalo se je 730 K. Skupaj 235 48 K in 11 31 K, kar je ostalo dolga centrali, skupaj 246 79 K. Stroškov je imela za potreščine, stanovanje in druge male

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nič nas ne tišči v želodec, nobenih bolečin, odkar jemljemo Fellerjeve odvajajoče rabarbarne praske z znamko »Elsapillen«. Pravimo Vam in izkušnje, poskusite jih tudi vi, urejujejo blatenje in pospešujejo prebavo. 6 katičic franko 4 K. Izdeluje jih le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin trg št. 262, Hrvaško.

podpore: 246-79 K. V novi odbor so bili izvoljeni: Preds. Okretič Anton, podpreds. Tomšič Gregor, tajnik Krainiger Josip, blagajnik: Miklavčič; odborniki: Skabar Alojzij, Pakor Franc, Prosen Nace, Russin Janez; pregledovalci: Platzer Ivan, Peresin Anton. Namestniki: Masten Franc in Sedmak Matej. Ob raznoterostih je poročal sodr. Furlan, poslan od ožjega odbora Jug. social. dem. stranke v Pulju. Med drugim je pojasnil novo reformo za strokovne organizacije, predlog, ki ga je objavil sodr. dr. Braun v »Kampfu«. Nadalje je poročal o časopisju in o organizaciji. Videti je bilo, da se naši peki zelo zanimajo, kajti sledili so izvajanjem sodr. Furlana z največjo pozornostjo. Poročevalec se je spomnil tudi naših žrtov iz l. 1902, v dneh 13—14 februarja, ki so padli pod krutim orožjem militarizma in močili s svojo proletarsko krvjo ulice tržškega mesta. Potem je občni zbor sklenil resolucijo, s katero zahteva da Rebula, ki ima v svoji pekarni vojake za pekovske pomočnike, absolutno spremeni svojo taktiko, drugače bo pekovska zveza napravila potrebne korake. Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je predsednik zaključil ta lepo uspeli občni zbor ob pol 1. popoldne. Zbor je pokazal, da se naši peki zavedajo svojega položaja in ne tpe nobenega, kdor ni organiziran. Le tako naprej sodrugi, in zmaga bo naša!

Socialni pregled.

** Infamija winterturških stavbinskih podjetnikov njihovih agentov je taka, da bi morala posebno slovenskim delavcem pognati rdečico jeze v obraz. S posebno vnemo išče namreč ta sodruga stavkokazov zlasti po slovenskih krajih. To se pravi, da smatra ta druhal Slovence res za nekulturen narod, čigar delavci ne vedo, kaj je delavska vzajemnost in poštenost. Najboljši odgovor na to suftarsko žalitev dajo slovenski delavci ne sramnim kupovalcem duš, če jih, kadar pridejo taki agentje, poženo na tak način, da jim ne bo nikdar več prihajalo na misel, iskati delavskih Judežev med Slovenci. Vsi zaupniki si bodo pridobili veliko zaslugo, če pouče delavce po vseh krajih o veliki winterturški stavki in o falotovskih namelih takih agentov.

** Nočno žensko delo. Trgovinski minister je izročil zborničnemu predsedstvu zakonski načrt o prepovedi nočnega ženskega dela v industrijskih podjetjih.

Iz stranke.

o Pulj. Naznanjamo tem potem, da bo seja lokalnega političnega odbora v torek, dne 22. februarja ob 8. zvečer. Prosi se, da se vsi delegati posameznih organizacij za gotovo udeležo te seje, kjer se bo razpravljalo o jako važnih stvareh.

Politični odbor.

o Odbor delavskih organizacij v Gorici, ki ima upravljati nove društvene prostore, je sestavljen iz sledečih skrupov: Josip Petejan, blagajnik in tajnik; dr. Anton Dermota, Alfred Callimi, Josip Tuntar, A. Debiaggio.

o Dimitar Blagojev je v Sofiji praznoval 6. februarja t. l. 25. etnico socialno-demokratskega delovanja. Pred 25 leti je Dimitar Blagojev ustanovil s peščico somišljenikov prvo socialno-demokratsko politično skupino v Peterburgu na Ruskem. Bil je torej Bolgar, ki je med vzhodnimi Slovani prvi pričel delo marksizma. Ustanovil je tudi prvi socialno-demokratski časopis na Ruskem. Za svoje delo — dasi ne revolucionarno, marveč v duhu modernega marksizma — je bil aretiran ter je preživel 6 mesecev ječe v Petropavlovski trdnjavi. Izgnan, se je preselil v Bolgarijo, kjer je nadaljeval socialno-demokratsko propagando pod tiranskim režimom znanega Stambulova. Tudi na Bolgarskem je bil zasledovan in aretiran ter oproščen le, ko je nastopilo ministrstvo Stojlova. Od takrat neprenehoma deluje kot agitator in organizator socialne demokracije ter urejuje že 16. leto najstarejšo slovansko socialno-demokratsko revijo »Novo Vremje«. Zal, da dosedaj ni bilo nikakega praktičnega stika socialno-demokratskega slovenskega časopisja z bolgarskim in smo tako prišli mi slovenski socialni demokrati post festum, da tudi od svoje strani želimo temu starešini socialne demokracije na Balkanu na mnoga leta za prosep jugovzhodnega slovanskega proletariata!

Avgust Bebel.

V torek, 22. t. m. praznuje starešina nemške socialne demokracije sedemdesetletnico svojega rojstva. Torkova številka »Rdečega Praporja« posveti delavskemu prvoboritelju poseben članek.

Domače vesti.

— Časten meščan ljubljanski je postal dr. Ivan Tavčar po soglasnem sklepu občinskega sveta na predlog župana Hribarja. Predlagatelj je v daljšem govoru navajal, kaj smatra za zasluge dr. Tavčarja ter je najglasneje omenjal zadnje zasledanje kranjskega deželnega zbora in Tavčarjev ondotni nastop. Po vsem tem sodeč so torej gospodje hoteli počastiti dr. Tavčarja zaradi njegove

politike. Zdi se nam, da je bil ta nagib precej egoističen; liberalni gospodje so pač podelili častno meščanstvo Tavčarju, pohvaliti in počastiti so pa hoteli sebe in liberalizem. Nič ni moglo biti bolj zgrešeno kakor to. Zakaj če je bil dr. Tavčar svoje žive dni diletant v politiki, je dosegel vrhunec naivnosti v zadnjih letih, ko je padal iz skrajnosti v skrajnost ter menjaval nazore in taktiko kakor srajce. Najprej vehementna filipika zoper splošno in enako volilno pravico v državnem zboru; potem podpis resolucije v deželnem zboru, ki zahteva splošno in enako volilno pravico za državni zbor; kmalu na to obstrukcija zoper splošno in enako volilno pravico v državnem zboru; hrupna obstrukcija zoper volilno reformo v deželnem zboru; nenkrat pobratimstvo sklerikalci; glasovanje za skrajno mizerno volilno reformo v deželnem zboru; glasovanje za reformo opravnika, ki priznava glavarju absolutistično moč; kompromis s klerikalci za volitve; nenadoma zopet brezmočni polzkusi obstrukcije v deželnem zboru, to so le nekatere točke, ki označujejo pol liberalne, pot Tavčarjeve politike v zadnjih letih in popolni poraz liberalizma je nujna posledica tega tavanja brez cilja in spoznanja. In za to častno meščanstvo? ... Ampak eno kratko besedo je rekel Hribar v svojem dolgem govoru, ki bi edina, a popoluoma upravičila počaščenje. Mimegrede, s precej mekuskimi besedami pač je župan omenil pisatelja Tavčarja. To je razlog, ki se mu lahko prizna veljaja in če bi bili modri mestni očetje podelili častno meščanstvo literatu Tavčarju, bi temu imenovanju lahko pritrtilo vse, kar je kulturnega na Slovenskem. Zasluge, ki si jih je Tavčar pridobil za slovensko književnost, so nedvomne in spričo njih izgine vsako strankarsko nasprotje: te zasluge bodo veljale, ko ne bo več ne sluha ne duha o liberalizmu. Za te zasluge bi mu bili podelili častno meščanstvo, pa bi bilo vse prav. O političarju Tavčarju naj bi pa rajši molčali, kadar ga hočejo častiti.

— **Vseučiliščno vprašanje** je zopet nekoliko oživele po zasluzi goriskega deželnega zbora. Laški poslanec Peterin je vložil predlog, ki poziva vlado, naj neodvlačno ustanovi italijansko univerzo v Trstu. Na to je vstal slovenski klerikalec Berbuč in povedal, da Slovenci niso nasprotniki italijanskega vseučilišča, ker sami žele ustanovitev slovenske fakultete. Končno je vložil predlog s pozivom vlade, da naj ustanovi tudi slovensko univerzo v Ljubljani. Oba predloga sta bila nazadnje sprejeta. Velikega praktičnega pomena ne bota imela, ampak kot demonstracija sta vendar zanimiva. Nikjer še nismo čitali, da so slovenski klerikalci radi tega sklepa postali izdajalci naroda. In vendar so storili enak greh, grozovit, strahovit greh kakor nekdanj trikrat prokleti socialni demokratje. Nebo se ni zrušilo, zemlja se ni odprla, da bi pogoltnila Efiante; niti »Slovenec« ni zerohnel. In vendar so goriski slovenski klerikalci priznali Italijanom pravico do univerze v — Trstu! — Ko je bil v Ljubljani v Unioni shod za slovensko vseučilišče, se je gromovito protestiralo proti tržški univerzi za Italijane in socialni demokratje so bili na jako nedelikatni način naprošeni, naj se ne udeležo shoda, če se ne mislijo pridružiti temu protestu. In danes? Dim in veter vsi tedanji protesti, nezmisljeni tedanji sklep. Kar se šteje socialnim demokratom v »narodni greh«, je pri narodnih klerikalcih politična modrost in previdnost. To je »poštenje« v slovenski politiki.

— **V Celovcu sledi škandal škandalu.** Pred kratkim se je poročalo o krasni mrtvašnici, v kateri podgane glodajo mrljice in so v kratkem času četvero trupel skoro požrle. Zdaj pa prihaja na dan škandal, ki se je primeril v deželni bolnišnici. Pred kratkim so tam namestili mladega človeka za zdravnika. Tri tedne je opravljal službo pri bolnikih, a zdaj se je naenkrat izkazalo, da so vsa njegova izpričevala falsificirana in da sploh nič ne razume o zdravništvu. Vodstvo bolnišnice je hotelo potlačiti in zatajiti vso stvar, vendar je pa prišla na dan in poslanec sodrug Eich bo o škandalu interpeliral v deželnem zboru.

— **Tržške delavske zadruge** naznanjajo, da se občni zbor za člane, ki spadajo v delokrog skladišča v ul. Belvedere, ki je bil sklican na pretečeni petek, ni mogel vršiti vsled premale udeležbe. Zato se vrši občni zbor v soboto dne 19. t. m. ob 8. in pol zvečer v gostilni International ul. Boccaccio 25 z enakim dnevnim redom, ki je bil namenjen prvemu sklicanju. Članom priporočamo, da se tega občnega zbora udeležo v velikem številu in da privedejo s seboj tudi svoje soproje. Dnevni red je zelo važen, torej naj nihče ne manjka.

— **Gregorčič proti škofu.** Nenaravnejših političnih razmer ne bo kmalu še kje kakor na Goriskem. Če človek zasleduje to politiko, se mu zdi, kakor da sedi v operetnem gledališču, kjer je libretist hotel prekositi vse neverjetnosti svojih tekmecev. Prav kuriozen dogodek je bil zadnji teden v deželnem zboru. Bila je — neka redkega! — prav važna seja; slo se je za ustanovitev deželne banke, ki je bil predlagal deželni odbor. Pri tej točki se je oglosil za besedo tudi virilist nadškof dr. Sedej ter je dvignil svoj glas proti slovenskim klerikalcem. Ostro, kolikor je le mogel, je pobijal ustanovitev banke, češ, da je nevarna obstojem podobnim zavodom kakor zastavljalnici i. t. d., ter celo deželi sami. Ko je prišlo do glasovanja, je nadškof glasoval proti, z njim tudi laški kleri-

kalci. Za ustanovitev je pa glasovala Pajer-Gregorčičeva italijansko-slovenska, liberalno-klerikalna večina. Na to je nadškof vstal in vidno jazen odšel iz zbornice, za njim pa laški klerikalci. O jerum, jerum! Niti nadškofova avtoriteta ne zaleže več pri naših klerikalcih!

— **Kolonsko vprašanje.** V soboto je bila v Gorici konferenca radi kolonskega vprašanja. Navzoč je bil namestnik Hohenlohe, ki je predsedoval, deželni glavar Pajer, dvorni svetnik okr. glavar grof Attelas, od ministrstva Schullern, poslanca Antonelli in Fon, zastopniki veleposestva, kmetijskega društva i. t. d. Konferenca je trajala precej časa. Kazali sta se dve tendenci: proti kolonskemu zakonskemu načrtu in za načrt. Sledajič so izvolili odsek 6 članov: glavar, vladni zastopnik, zastopnika za laške in slovenske veleposestnike ter dva zastopnika kolonov. Ta odsek ima nalogo, do konca marca prestudirati načrta iz ministrstva in deželnega odbora, da se potem zopet skliče konferenca, ki odloči, kaj storiti glede na predložena zakonska načrta.

Zadnje vesti.

Demonstracija v Lvovu. Lvov, 18. februarja. V občinskem svetu je včeraj demokrat dr. Lisiewicz interpeliral radi občinske in deželnozbornske volilne reforme. Ko je predsednik Ciuchcinski na to prešerno odgovoril, so priredili delavci, ki so bili v velikem številu zbrani na galeriji, impozantno manifestacijo. Poslanec Vitijk je imel na galeriji govor in je v imenu delavstva zahteval volilno reformo. Zapele so se delavske pesmi. Občinski svetovalci so poslali Sliwinskemu na galerijo, ki je obljubil, da bo odsek za volilno reformo v najkrajšem času izpolnil svojo dolžnost.

Bosenska ustava. Dunaj, 18. februarja. Cesar je potrdil sledeč zakonske načrte za Bosno in Hercegovino: 1. Deželni statut. 2. Volilni red. 3. Pravilnik sabora. 4. Društveni zakon. 5. Zbornovalni zakon. 6. Zakon o okrajnih svetih. Ustava se razglasi v torek. Cesarski manifest se objavi v uradnih listih na Dunaju, v Budimpešti in v Sarajevu. Načelnik deželne vlade za Bosno in Hercegovino razglasi manifest slovesno v konaku in vsa garnizija v paradi stopi pod orožje. V državnih podjetjih bo ta dan počivalo delo.

Luegerjeva bolezen. Dunaj, 18. februarja. Lueger je moral biti zopet operiran in je zelo slab. Nevarnost še ni minila.

Grške razmere. Atene, 18. februarja. Uradno se zanikujejo vse vesti o nevarnem položaju v deželi in o nasprotju med vojsko in mornarico.

Atene, 18. februarja. Grška zbornica je izvolila vpokojenega generala, bivšega ministra Zamadosa za predsednika. Dobil je 109 glasov ob navzočnosti 112 poslancev.

Položaj na Angliškem. London, 18. februarja. Pogajanje ministrskega predsednika Asquitha z voditeljem irskih nacionalistov Redmondom so se baje razbila. Vodja delavske stranke Barnes pravi, da Asquith od kralja ni dobil pričakovanih garancij za utesnitev pravic gosposke zbornice. Delavska stranka ne more privoliti, da bi se razpravljalo o proračunu, preden se izvrši razprava o gosposki zbornici. Če je ločitev strank potrebna, pravi Barnes, naj se izvrši čim prej.

Santiago de Chile. Pri otoku Huamblim se je razbil parnik »Luna«, ki je bil last Pacific Steam Companyje. Boje se, da je ladja izgubljena. Angleska ladja »Hathuneh« je sprejela 205 ponesrečencev, morala je pa pustiti še 88 potnikov na »Luni«, ker je bilo daljše reševanje nemogoče. Prvi krmar in 50 potnikov je utonilo.

Kaj naj

sedaj pijem, ko mi je zdravnik pojasnil, da je bobova kava škodljiva mojemu zdravju?

Odgovor:

Kathreiner Kneipp-sladno kavo, katera ima vsled posebnega pripravljalnega načina duh in okus bobove kave, je redilna in vrhtega poceni. Ni boljsega zajutka za mlado in staro.

Društvene vesti.

8. Društvo „Ljudski oder“ v Trstu. V petek dne 25. t. m. ob 8. in pol zvečer predava v Delavskem domu ul. Boschetto št. 5. II nad. dr. Ivan Merhar, profesor v Trstu, o predmetu: Najnovejša slovenska književnost in socialna ideja. Slovenskim delavcem in vsem prijateljem izobrazbe bo to predavanje zepet izredno duševni užitek. Najnovejša slovenska književnost, katere najlepša zastopnika sta Cankar in Zupančič, je gotovo najlepši pojav v kulturnem razvoju slovenskega naroda. Na predavanju pa bomo izvedeli, kakšno vlogo igra socialna ideja v tej najnovejši naši književnosti. Vse one, ki po izobrazbi in duševnih vžitkih hrepene, pozivljamo že sedaj na to predavanje, ki bo gotovo napolnilo dvorano v Delavskem domu.

Shodi.

Gorenja Vrtojba. V nedeljo, 13. t. m. je bil pri nas zaupen shod, na katerem je poročal sodrug dr. Tuma o delavski hranilnici in posojilnici ter o strokovni organizaciji zidarjev. Shod je bil v vsakem oziru uspešen.

Solkan. Pri nas je bil v nedeljo, 13. t. m. zaupen sestanek, na katerem je sodrug Petelj an poročal o politični, strokovni in gospodarski organizaciji. Sprejelo se je več važnih sklepov.

V Trstu sklicuje tamošnja krajna organizacija javen ljudski shod na nedeljo, dne 20. t. m. ob 6. in pol zvečer v gostilni „International“ ul. Boccaccio št. 25. Dnevni red: Delovanje tržaškega deželnega zbora in mestnega sveta in novi davki. Sodrugom priporočamo, da se tega važnega shoda udeležijo v velikem številu.

V Sv. Križu pri Trstu sklicuje krajna organizacija javen shod na nedeljo dne 20. t. m. ob 3. popoldne v veliko dvorano gostilne „Maganje“. Dnevni red: Delovanje deželnega zbora in mestnega sveta tržaškega in novi davki. Kakor vsikdar, tako se bodo kriški sodrugi udeležili tudi tega shoda v velikem številu.

Raznoterosti.

† **O papeževi garderobi** se poroča: Med vsemi evropskimi vladarji ima papež Pij X. najbogatejšo in najdragocenejšo garderobo. Vse obleke so posute z dragimi kamni. Posebna čreda petdesetih ovc daje volno za papeževe obleke. Prstanov ima izvanredno mnogo in marsikateri med njimi reprezentuje precejšnje premoženje. Kristus ni imel tolike oblek, njegovi namestniki pa izdajajo ogromne svote za zunanost.

† **Največja šola.** Največjo šolo so otvorili v New Yorku. Poslopije ima 23 nadstropij in 200 sob po 50 učencev, tako da lahko šolo obiskuje 10.000 otrok.

† **Mož s 30 ženami.** V New Yorku so zaprli barona Müllerja iz Los Angeles v Kaliforniji, ki se je poročil s tridesetimi ženami. Živel je z ženo toliko časa, da mu je izročila svoje prihranke, potem jo je zapustil in si poiskal v drugem kraju drugo ženo. Po njegovem lastnem mnenju ni na svetu nič lažjega, kakor pregovoriti ženo za poroko.

† **O rimskih financah** piše neki bavarski katoličan: Koncem prošlega leta je narasel „Ingolstädter Messbund“ na 700.000 članov in lansko leto samo se je pridružil 22.080 članov. Sedež društva je frančiškanski samostan v Ingolstadtu na Bavarskem in glavna naloga članov je, da plača vsak na leto eno mašo. Prej je stala masa eno marko, sedaj pa, ko se je vse podražilo, so se podražila tudi živila za dušo in tako velja danes ena masa sama 130 M. Boljši ljudje pa plačajo kar dve marki. Iz tega razvidimo, da to društvo nabere med letom nad 1 milijon samo za maše. Ker pa sme vsak duhovnik na dan čitati samo eno mašo, bi moralo društvo imeti celo leto zaposlenih 2000 duhovnikov, ki bi čitali celo leto 700.000 maš. Največ članov pošilja prispevke frančiškonom v Ingolstadt. Tam pa so samo štirje patri, ki niti za Ingolstadt ne zadostujejo. Zato gre ves denar v Rim, ki ga potem deli revnim italijanskim samostanom, da berejo maše.

† **Analfabetstvo v Galiciji.** Statistika kaže, da zna v Galiciji brati in pisati: 558.674 Rusinov, 1.490.774 Poljakov (z židi vred), 107.799 Nemcev; samo čitati zna: 62.359 Rusinov, 386.360 Poljakov (z židi vred), 3892 Nemcev. Analfabetov je med Rusini 2.459.410 (79%), med Poljaki 2.104.899 (52%), med Nemci 100.736 (47%) — torej 4.678.022 analfabetov na 7 milijonov prebivalcev. Tako skrbi vlada za šolstvo!

† **Sedem oseb ubitih.** V Arizoni v Ameriki je dirjal avtomobil s sedmimi osebami proti kamenolomu. Delavci so svarili ljudi, češ, da se bo v najkrajšem času razstrelila velika skala. In res. Dinamit je eksplodiral in vseh sedem oseb so ubili kameni.

† **Lurd kot vir dohodkov.** Po neki ravnokar obelodanjeni katoliški statistiki je obiskalo zadnjih deset let Lourdes 3049 zdravnikov in 53.958 bolnikov na 2866 romanjih. Samo lansko leto je slo v Lourdes 605 železniških vlakov z 10.000 bolniki. Kopali so se bolniki v čudodelni vodi 131.261krat in 5646 strežnikov je nudilo bolnikom brezplačno pomoč. Užitišine je dobil mestni urad od romarjev 135.000 frankov. Pošta je prodala vrednost za 110.000 frankov več kakor prošlo leto. Železnica je imela od romarjev to leto 26.728.425 frankov dohodkov. Zadnje leto je prineslo 2 in pol milijona romarjev 50 do 60 milj. na Francosko. Da Francija, nevarna, brezbožna in najstarejša hči cerkve ne zapre lurske jame, je umljivo, ker bi sicer izostal zvenketajoči blagoslov.

Srečen vse žive dni,
Vsaka mu jed diši,
Nikdar bolan:
Kdor vživa

Najboljši želodčni liker!

Sladki in grenki

Ljudska kakovost liter K 2-40.
Kabinetna kakovost „ 4-80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo.

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, šimnati modroci, otroški yoziki i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Kmečko-delavska gospodarska zadruga

Dobravlje :: pošta Sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po cenah je vprašati v prodajalni „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivalcah

„Rdeči Prapor“

50 % prihranka

na stroških v gospodinjstvu in vobče trdno zdravje dosežejo v rodovini tiste gospodinje, ki kupujejo namesto kave, čaja, sladnega čaja i. t. d. najboljše in najcenejše hranivo, imenovano

52-31

Sladin

t. j. dr. Trnkoczyja sladni čaj. Sladinu je treba dodajati malo mleka in sladkorja, zaradi tega se pri njem mnogo prihrani. En zavoj 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti pošiljamo najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v Ljubljani, lekarna Trnkoczy.

Delavski žepni koledar

za leto 1910

je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.

Ceno posteljno perje in puh!

1 kilogram sivega, oskubljenega K 2—, polbelega K 2-80, belega K 4—, prama puhastega K 6—, izredno finega skubljenega K 8—, sivega puha K 6—, belega K 10—, izredno fini prsmi pun K 12—, od 5 kg nabrj franko.

Gotove posteije

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (blaga nanking), 1 pernica 180 cm dolga in 116 cm široko ter 2 blazine, 80 cm dolgi in 58 cm široki, dovolj napoljene z novim, očišćenim puhastim, trpežnim, sivim perjem 16 K, s polpuhom K 20—, s puhom K 24—. Pernica sama 12 K, K 14—, K 16—, blazince K 3—, K 3-50, K 4—. Pernice 180 cm dolge in 140 cm široke, K 15, 18, 20. Blazince, 90 cm dolge in 70 cm široke ali 80 cm dolge in 80 cm široke, K 4-50, 5—, 6-50. Spodnje pernice iz gradla, 180 cm dolge in 116 cm široke, K 13—, 15—, pošlje po povzetju, zavoj zastoj od K 10— naprej franko

52-9

Maks Berger, Deschenitz št. 678, Böhmerwald.

Genik o matracah, odejah, prevlečkih in vse drugemu blagu za postelje zastoj in franko. Če ne dopade, se zameni ali denar nazaj.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52-24

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posesnik in premiran medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg

razposlila ure, zlatino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trgovko. — Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoca K 4-50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Verilica s slov. trakovi: nikelnasta K 1-20, srebrna K 5—, 61

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.